โปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

A Program to Enhance Desirable Teacher Characteristics in Digital Age Learning Management Under Kalasin Provincial Office of Learning Encouragement

อนุวัตร เอกสันต์[1], เสน่ห์ คำสมหมาย[2]
Anuwat Ekkhasan [1], Sanae Kamsommay[2]
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น[1]
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น[2]
Students of the Master of Education program at Sripatum University, Khon Kaen Campus[1]
Lecturer of the Master of Education program at Sripatum University, Khon Kaen Campus[2]
Email: ekkasan@gmail.com[1], sanae kamsommay1@gmail.com[2]

Received : April 3, 2025, **Revised :** May 7, 2025, **Accepted :** May 20, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสม ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 200 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม แต่ละสถานศึกษากำหนดผู้ให้ข้อมูล 2 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ รวม 6 คน มาจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยสภาพปัจจุบันมี ค่าความเชื่อมั่น 0.967 และสภาพที่พึงประสงค์ 0.949 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของคุณลักษระที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล

2) โปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล และผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: โปรแกรม, คุณลักษณะที่พึงประสงค์, การจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล, การพัฒนาครู

Abstract

This study employed a mixed-methods research design with two main objectives: (1) To examine the components, current and desired conditions, and the needs desirable teacher characteristics in the digital-age learning management among teachers under kalasin provincial office of learning encouragement.(2) To develop and validate the appropriateness, feasibility, and benefits of a program designed to enhance the desired attributes in digital-age teaching and learning management among teachers under kalasin provincial office of learning encouragement, for the academic year 2024. The sample consisted of 200 teachers selected through simple random sampling, with schools as the unit of selection. Each selected school provided two key informants: one school administrator and one academic teacher. Additionally, six participants from schools recognized best practices were selected for qualitative interviews. The research instruments included a five-point Likert scale questionnaire, which had a reliability coefficient of 0.967 for the current condition and 0.949 for the desired condition, a semi-structured interview, a focus group discussion record, and an assessment form for evaluating the appropriateness, feasibility, and benefits of the program. Data analysis employed statistical methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and a priority needs index. Qualitative data were analyzed using content analysis.

Research Findings:

1. The current state of the desired attributes in digital-age teaching and learning management among teachers was found to be at a moderate level, while the desired condition was rated at the highest level. The most critical need was digital literacy.

2. The program for enhancing the desired attributes in digital-age teaching and learning management among teachers consisted of five components: (1)Principles (2) Objectives (3) Content (4) Development methods (5) Assessment and evaluation The evaluation of the program's appropriateness, feasibility, and benefits indicated that it was rated at a high level overall.

Keywords: Program, Desirable characteristics, Digital learning management, Teacher development

บทนำ

นับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน โลกมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ออกมามากมาย ทั้งระบบคอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้มนุษย์มีความสะดวกสบาย มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ในแต่ละยุคสมัย ก็ได้ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวาง ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยสามารถแบ่งวิวัฒนาการของการพัฒนาโลกยุคดิจิทัลเป็น 4 ยุค ดังนี้ 1. Digital 1.0 ยุคของการเปิดโลกอินเทอร์เน็ต 2. Digital 2.0 ยุคของโซเชียลมีเดีย 3. Digital 3.0 ยุคแห่งข้อมูลและบิ๊กดาต้า 4. Digital 4.0 ยุคปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างครบครัน (เกียรติศักดิ์ ลำพองชาติ, 2563)

การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลนั้นมีสภาพเปลี่ยนแปลงไปจากการเรียนรู้ในยุคที่ผ่านมาอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากมีเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวก ผู้เรียนจึงสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้ครั้งละเป็นจำนวนมาก จากหลากหลายช่องทาง การเรียนรู้ถูกเปิดกว้าง ไม่จำกัดกรอบอีกต่อไป ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างอิสระตามความต้องการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นที่ไหน หรือเมื่อไหร่ก็ตามการเรียนรู้จึงเกิดขึ้นได้อย่างก้าวกระโดด (ชัชชญา พีระธรณิศร์, 2563) ซึ่งทักษะที่จำเป็นกับผู้เรียนในยุคดิจิทัลนี้จึงไม่ใช่แค่ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือการอ่านออก เขียนได้อีกต่อไป แต่ต้องเป็นทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เหมาะสม ทั้งต่อการเรียนรู้ การทำงาน และการดำรงชีวิตของตนเอง (สุกัญญา แช่มช้อย , 2560) รูปแบบการจัดการเรียนรู้จึงต้องถูกปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองต่อสภาพบริบทของสังคม และความต้องการของผู้เรียน สร้างการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงภายใต้สถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการกับการทำงานเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ และต่อยอดออกมาเป็นผลงานใหม่หรือนวัตกรรมได้ในอนาคต (มานะ สินธุวงษานนท์, 2562)

การเป็นครูที่ดีเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมยุคดิจิทัลต้อง เป็นผู้นำทางปัญญาที่สามารถปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล ฉลาดคิด และมีวิสัยทัศน์โดยอาศัยประสบการณ์และการแนะนำจากกัลยาณมิตร รอบรู้เกี่ยวกับการศึกษาและวิชาชีพครู เป็นมืออาชีพมีสมรรถนะด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบันและอนาคต แม้โลกปัจจุบันจะทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทุกที่ ทุกเวลา แต่โลกดิจิทัลมีความซับซ้อนมากกว่าการแสวงหาความรู้เพียงอย่างเดียว อีกทั้ง สังคมแห่งการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพของเด็กและเยาวชน ยังต้องการการชี้แนะและปกป้องดูแลจากครู ผู้อำนวยการเรียนรู้ ที่สำคัญยิ่งของระบบการศึกษา ดังนั้น ความสามารถในการนำความรู้ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ (Learning Motivation) ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครูจึงเป็นหัวใจสำคัญของการนำไปสู่การเรียนรู้ ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพจำเป็นต้องอยู่บนฐานของ ความปลอดภัย และวัฒนธรรมอันดีงามของโลกดิจิทัล (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ทักษะด้านดิจิทัลและความฉลาดรู้ดิจิทัลของครู จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเข้าใจบทบาทและความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถเลือกใช้และสร้างสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลได้เหมาะสมกับ องค์ความรู้ที่ต้องการจะถ่ายทอด และเหมาะสมต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย ในบริบทที่แตกต่างกัน โดยไม่ลืมที่จะสอดแทรกความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีด้วย

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด เพื่อกำกับดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก และแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ จำนวน 18 แห่ง ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กล่าวคือ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกช่วงวัยอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างนวัตกรรมและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาละเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับกลุ่มเป้าหมาย พัฒนา เทคโนโลยีทางการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการยกระดับคุณภาพในการจัดการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ให้กับประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับ Digital Literacy และสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาระบบสารสนเทศในหน่วยงานทุกระดับให้มีระบบข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้ครอบคลุมใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา จากรายงานผลการนิเทศการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ยังขาดทักษะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสม มาใช้

ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัย เรื่องโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และเพื่อสร้าง ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสม ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรม

ความหมายของโปรแกรม

หรรษา สุขกาล (2543) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้คือ แผนที่วางไว้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามเป้าหมาย ภายใต้บริบทของสถาบัน และได้สรุปองค์ประกอบของการพัฒนาโปรแกรม (Elements of Program Development) ว่ามี 3 องค์ประกอบ คือ บริบท (Context) เป้าหมาย (Goal) และแผนหรือวิธีปฏิบัติ (Plan or Method) องค์ประกอบทั้งสามต้องมีความพอเหมาะพอดีเพื่อให้เกิดความสำเร็จ

อุ่นตา นพคุณ (2548) ได้ให้ความหมายของโปรแกรม หมายถึง งานประจำมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาประเมินผล เพื่อการคงอยู่ของกิจกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญของโปรแกรม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า โปรแกรม หมายถึง กระบวนการทำงานที่มีการวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการทำงานโดยการนำหลักการเพื่อเป็นพื้นฐานและนำไปสู่วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

องค์ประกอบของโปรแกรม

Armstrong (2010) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหากิจกรรม 4. กระบวนการพัฒนาและวิธีการพัฒนา 5. การวัดและประเมินโปรแกรม

สุมิตรา พงศธร (2550) ได้สรุปไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย (Aims) เป้าหมาย (Goals) วัตถุประสงค์ (Objectives) เนื้อหาวิชา (Content) และ กิจกรรมการเรียนการสอน (Leaning Activities) หัวใจของหลักสูตรอยู่ที่กิจกรรมการเรียนการสอนเพราะเป็นเรื่องของการหล่อหลอม กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน

กล่าวโดยสรุปองค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1.หลักการ ส่วนที่ 2.วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 3. เนื้อหา ส่วนที่ 4. วิธีการพัฒนา และส่วนที่ 5. การวัดและประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครูความหมายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู

Hizam et al. (2021) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู หมายถึง ครูมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2558) ได้ให้ความหมายว่า ในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู หมายถึง ครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมความรู้ของนักเรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี รวมถึงพัฒนาทักษะดิจิทัลและใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู

อ่องจิต เมชยะประภาส (2557) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะครูยุคดิจิทัลต้องมีลักษณะ E-Teacher ดังต่อไปนี้ 1. Experience มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ 2. Extended มีทักษะการแสวงหาความรู้ 3. Expended มีความสามารถในการถ่ายทอดหรือขยายความรู้ของตนสู่นักเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. Exploration มีความสามารถในการเสาะหา และคัดเลือกเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหาที่ทันสมัย เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนผ่านทางสื่อเทคโนโลยี 5. Evaluation เป็นนักประเมินที่ดี มีความบริสุทธิ์และยุติธรรม และสามารถใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล 6. End-User เป็นผู้ที่ใช้เทคโนโลยี (User) อย่างคุ้มค่า และใช้ได้อย่างหลากหลาย 7. Enabler สามารถใช้เทคโนโลยีสร้างบทเรียน 8. Engagement ต้องร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันผ่านสื่อเทคโนโลยีจนพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือ เช่น เกิดชุมชนครูบน Web 9. Efficient and Effective สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งในฐานะที่เป็นผู้ผลิตความรู้ผู้กระจายความรู้และผู้ใช้ความรู้

รักษิต สุทธิพงษ์ (2560) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณลักษณะครูยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 7 ประการ ดังนี้1. มีความเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ 2. มีความเข้าใจในตัวผู้เรียนและมีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง3. มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 4. มีความสามารถในการปรับตัว และการเรียนรู้ตลอดชีวิต5. มีความสามารถในการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชีวิตในลักษณะเครือข่าย 6. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบูรณาการรายวิชา7. มีความสามารถในการสื่อสารที่หลากหลาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าองค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจยุคดิจิทัล 2) คุณลักษณะด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล 3)คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาครู

ความหมายของวิธีการพัฒนาครู

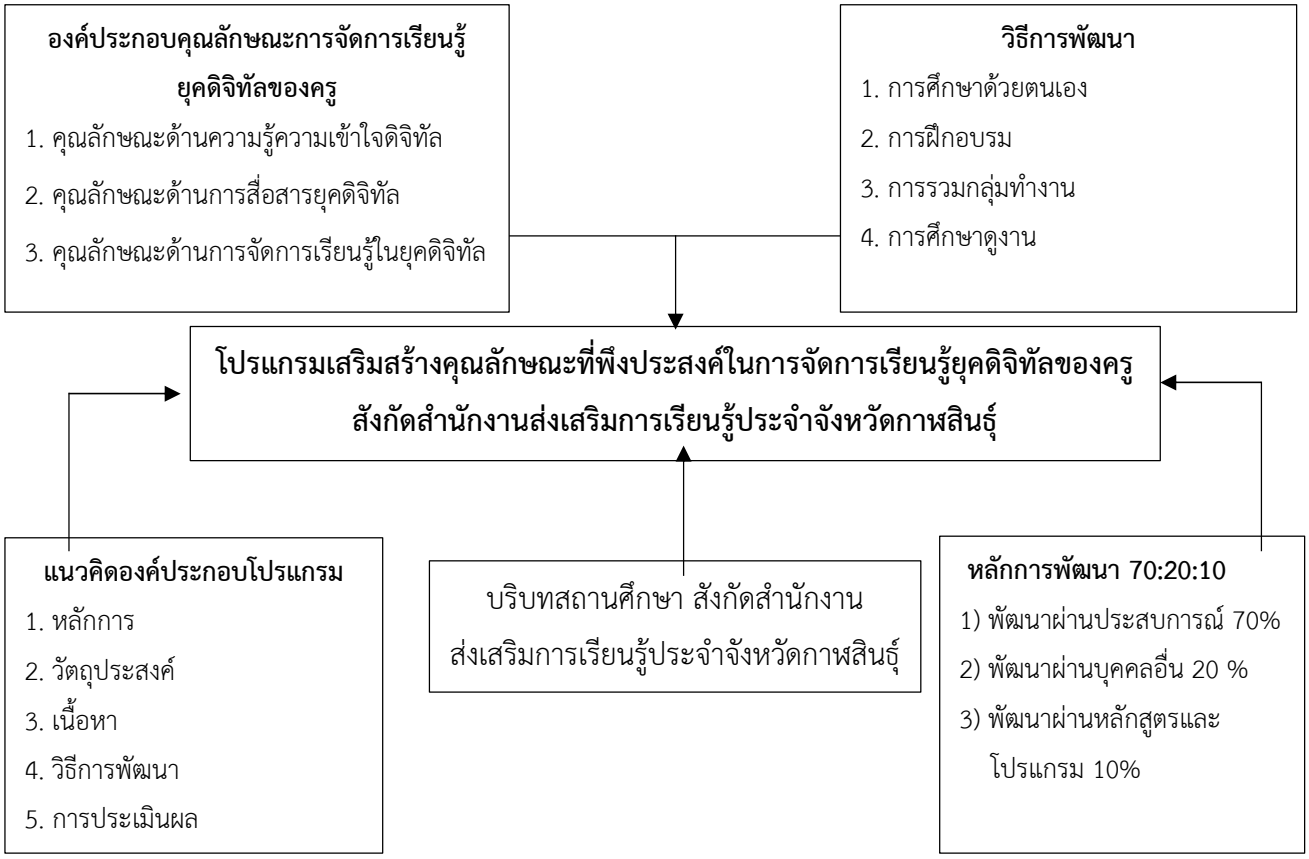
ธงชัย คำปวง (2561) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาครูและวิธีพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ครูที่ปฏิบัติงานเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมครูให้เป็นที่ต้องการขององค์การทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ มีทัศนคติอุปนิสัยวิธีการทำงานให้มากขึ้น ตลอดจนเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางที่ดีจนปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

Lombardo และ Eichinger (1996) ได้ให้หลักการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้ หลักการพัฒนาบุคลากรตามกรอบ 70 : 20 : 10 เป็นสูตรที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยของ Morgan McCall และคณะจากสถาบัน Center for Creative Leadership (CCL) ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในภายหลัง 2 ในคณะทำงานนั้น คือ Michael M. Lombardo และ Robert W. Eichinger ได้ตีพิมพ์หนังสือที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังกล่าวเรื่อง The Career Architect Development Planner จนกลายเป็นสูตรที่โด่งดัง และมักถูกนำมาอ้างถึงว่า การที่คนเราจะพัฒนาศักยภาพได้จริง ๆ นั้นมีสัดส่วนขององค์ประกอบ สำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาได้ดีตามอัตราส่วน 70 : 20 : 10 ซึ่งสูตรนี้มองว่าการที่ปัจเจกบุคคล จะสามารถพัฒนาตนเองได้จากกิจกรรมพื้นฐาน 3 ส่วนด้วยกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักการพัฒนา สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับวิธีการพัฒนา โดยการพัฒนาบุคลากรตามกรอบ 70 : 20 : 10 โดย 70% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านประสบการณ์ ส่วน 20% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านบุคคล อื่น ๆ และอีก 10% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านหลักสูตรและโปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นวิธีการพัฒนาของโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พื้นที่วิจัย คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู ประชากร คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2567 ในสถานศึกษา 18 แห่ง จำนวน 419 คน (สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์, 2567) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 200 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปรียบเทียบประชากรกับตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรี

สะอาด, 2560) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.967 และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่น 0.949 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู โดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 การสร้าง ตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มาเป็นพื้นฐานประกอบการยกร่าง

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 15 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะ (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ปิยะธิดา ปัญญา, 2558) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอในรูปพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

องค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	D	I	PNI	ลำดับ
1) คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล	3.39	0.75	ปานกลาง	4.71	0.62	มากที่สุด	3.39	4.71	0.389	1
2) คุณลักษณะด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล	3.37	0.70	ปานกลาง	4.67	0.57	มากที่สุด	3.37	4.67	0.386	2
3) คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	3.39	0.76	ปานกลาง	4.68	0.56	มากที่สุด	3.39	4.68	0.381	3
โดยรวม	3.38	0.74	ปานกลาง	4.65	0.61	มากที่สุด				

จากตาราง 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล อยู่ในระดับปานกลาง คุณลักษณะด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล อยู่ในระดับปานกลาง และคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับปานกลาง

สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกเป็นรายด้านได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด คุณลักษณะด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด และคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็นของของการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล คุณลักษณะด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล และคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ตามลำดับ

2. ผลการสร้าง โปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการศึกษาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
หลักการ	4.04	0.48	มาก	4.18	0.53	มาก	4.42	0.56	มาก
วัตถุประสงค์	3.86	0.42	มาก	4.40	0.50	มาก	4.58	0.51	มากที่สุด
เนื้อหา	4.15	0.44	มาก	4.16	0.45	มาก	4.43	0.51	มาก
วิธีการพัฒนา	4.25	0.46	มาก	4.02	0.53	มาก	4.09	0.41	มาก
การวัดและประเมินผล	4.04	0.55	มาก	4.12	0.54	มาก	4.30	0.48	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูยังขาดการใส่ใจ พัฒนาตนเองน้อยเกินไป และครูบางส่วนอาจยังไม่คุ้นเคยกับเครื่องมือดิจิทัลใหม่ๆ หรือขาดความมั่นใจในการใช้งานทำให้การบูรณาการเทคโนโลยีเป็นการเรียนรู้ยังไม่ลึกซึ้ง ดังที่ White (2015) ได้พัฒนากรอบคุณลักษณะทางดิจิทัลสำหรับครูเพื่อใช้เป็นมาตรฐาน ในการกำหนดคุณลักษณะสำคัญของครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และส่งเสริมผู้เรียน ให้เกิดการพัฒนาทักษะในอนาคตได้ โดยประกอบด้วย 7 ด้าน ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1. การเข้าใจและใช้ดิจิทัลในบริบทของตนเอง 2. การตระหนักถึงความต้องการและวางแผนการพัฒนาทักษะทางดิจิทัลของผู้เรียน 3. การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลให้เหมาะสม สร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ 4. การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้บนฐานของข้อมูลดิจิทัล 5. การสร้างและจัดการอัตลักษณ์ทางดิจิทัลของตนเองได้ และสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ในฐานะพลเมืองของชาติ 7. การวางแผนการพัฒนาตนเอง และติดตามทิศทางของเทคโนโลยีดิจิทัล อย่างสม่ำเสมอ และใช้เครื่องมือทางดิจิทัลในการสะท้อนผลการพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา อยู่สุข และ นเรศ ขันธะรี (2566) ได้ทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชน พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง

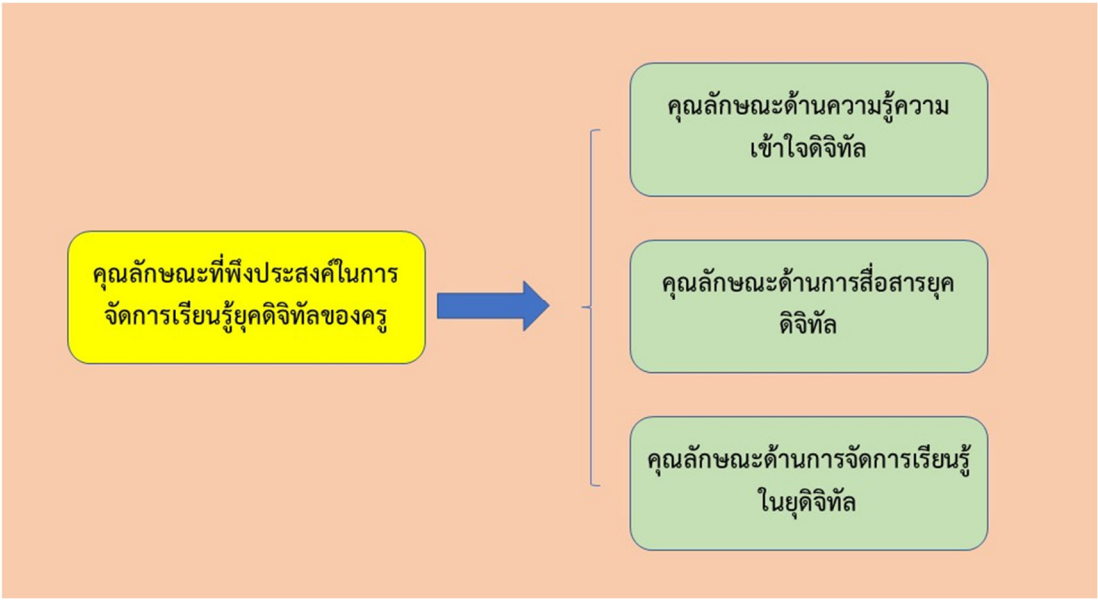
2. สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้เพราะ ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจดิจิทัล สามารถสื่อสารและออกแบบการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังแนวคิดของ สมิทธิ ดารากร ณ อยุธยา (2561) กล่าวไว้ว่า การเข้าใจสื่อและสารสนเทศ และการเข้าใจดิจิทัลเป็นเรื่องของการจัดการศึกษาภาคพื้นฐาน หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึง สหประชาชาติ จึงมุ่งไปที่การพัฒนาครูเป็นหลัก เพราะเชื่อว่าเมื่อเราสามารถพัฒนาครูซึ่งเป็นคนให้ ความรู้ และเป็นผู้สร้างประชากรในชาติได้นั้น ประชาชนในชาติก็จะมีการพัฒนาขึ้นด้วย ถ้าครูผู้ที่เป็นแม่พิมพ์ของชาติขาดความรู้ความเข้าใจแล้วก็เป็นการยากที่คนในชาติที่ครูและ สถานศึกษาเป็นผู้ผลิตออกมาจะมีความรู้และเข้าใจเหล่านี้ได้ การมีสมรรถนะในการใช้ข้อมูลเพื่อสื่อสารในสังคมดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรียา ภูถาวร(2564) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะครูผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะครูผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล คุณลักษณะด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล และคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ตามลำดับ ซึ่งครูต้องรู้และเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ มีทักษะใหม่ ๆ พร้อมทั้งชี้แนะข้อดีข้อเสียให้ ผู้เรียนได้ ครูจะต้องสามารถใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการศึกษาได้หลากหลาย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2561) เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัล ดังแนวคิดของ นิตยา วงศ์ใหญ่ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้สอน โดยการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์และความรับผิดชอบต่อ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การเป็นผู้สอนจำเป็นต้องสร้างเนื้อหาในสื่อ อื่น ๆ มากขึ้นเพื่อเป็นช่องทางช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจและแก้ปัญหาได้ คุณลักษณะด้าน การจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล โดยครูมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและชี้แนะแนวทาง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อขยายองค์ความรู้ของตนเองตลอดเวลา มีความสามารถในการถ่ายทอดหรือขยายความรู้ของตนเองสู่นักเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยีได้ อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการเสาะหาและคัดลอกเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหาที่ทันสมัย เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนผ่านทงสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในฐานะที่เป็นผู้ผลิตความรู้ ผู้กระจายความรู้และผู้ใช้ความรู้ (จิณณวัตร ปะโคทัง, 2561) สอดคล้องกับแนวคิดของ แกวตา เจือนาค, (2560) คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล เป็นรากฐานสำหรับ การคิด การจัดการ และการเชื่อมต่อกับคนอื่น ๆ ในสังคม เครือข่าย ทุกวันนี้ ไม่เพียงจำเป็นต้องเข้าใจการบูรณาการความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ยังจำเป็นต้องรู้ วิธีการใช้แหล่งสารสนเทศเหล่านั้นเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้

5. ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโปรแกรมได้รับการออกแบบให้เข้ากับความต้องการของครู และผู้วิจัยได้ตรวจสอบยืนยันโปรแกรม โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Charles และ Wargnier (2013) ได้ให้หลักการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้ หลักการพัฒนาบุคลากรตามกรอบ 70 : 20 : 10 สามารถใช้ได้ในทุกภาคและองค์กรโดยไม่ต้องคำนึงถึงขนาดเนื่องจากลักษณะแบบองค์รวมและ ความคล่องตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษิณ เกษต้น (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 องค์ประกอบของโปรแกรม 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ซึ่งมี 5 ชุดความรู้ ได้แก่ 1. รู้เรื่อง เบื้องต้น ครูคนสร้างนวัตกรรม 2. ครูสังคมศึกษากับนวัตกรรมที่หลากหลาย 3. สื่อและแหล่งเรียนรู้ ช่วยครูพัฒนานวัตกรรม 4. โครงงานนวัตกรรมครูสู่ศตวรรษที่ 21 และ 5. ครูนักวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรม 4) กระบวนการ และ 5) การประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ จากโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบายได้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู ประกอบด้วย 1. คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัล คือ การใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม โดยใช้ในการอำนวยความสะดวกตระหนักถึงผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อวิเคราะห์ กลั่นกรอง ข้อมูลข่าวสาร สามารถสังเคราะห์ทรัพยากรดิจิทัลในการสร้างความรู้ใหม่ สร้างสรรค์สื่อและการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ 2. คุณลักษณะด้านการสื่อสารยุคดิจิทัล คือ การนำรูปแบบอย่างหลากหลายมาใช้ในการสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัล เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายและเหมาะสม สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. คุณลักษณะด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล คือ การจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถนำความรู้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญด้านความรู้ความเข้าใจดิจิทัลของครู โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นเครื่องมือส่งเสริมทักษะของผู้เรียนยุคดิจิทัล

2) ครูควรใช้ภาษาที่เหมาะสมในการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ตีความข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อดิจิทัล

3) ควรพัฒนาครูด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนยุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรให้มีการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะทักษะการสื่อสารยุคดิจิทัลของครู

2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลของครู

เอกสารอ้างอิง

เกียรติศักดิ์ ลำพองชาติ. (2563). *ทักษะการทำงานในโลกยุคดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

แกวตา เจือนาค. (2560). *การออกแบบการเรียนรู้เพื่อศตวรรษที่ 21*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

จิณณวัตร ประโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.

ชัชชญา พีระธรณิศร์. (2563). ความท้าทายการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change ของผู้บริหารสถานศึกษา. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 4(2): 126-139.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2558). *ครูพันธ์ C (C-Teachers)*. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2567, จาก http://sornorinno.blogspot.com/2010/09/c-c-teacher.html

ทักษิณ เกษต้น. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธงชัย คำปวง. (2561). *การพัฒนาครูแบบองค์รวมโดยการเทียบเคียงสมรรถนะ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นิตยา วงศ์ใหญ่. (2560). แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(2): 1630–1642.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ปิยะธิดา ปัญญา. (2558). *การวัดและการทดสอบแบบอิงกลุ่ม*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

มานะ สินธุวงษานนท์. (2562). กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 11(2): 118-129.

รักษิต สุทธิพงษ์. (2560). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับการพัฒนาครูไทยในยุคดิจิตอล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(2): 344-355.

วีริยา ภูถาวร. (2564). *พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะครูผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมิทธิ ดาราการ ณ อยุธยา. (2561). Digital Literacy รู้เท่าทันสื่อสารสนเทศสำหรับผู้บริหารยุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมนักบริหารโรงพยาบาลแห่งประเทศไทย*, 1(1): 31-40.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์. (2567). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (พ.ศ. 2566–2570) สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์*. กาฬสินธุ์: สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2560). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. พิษณุโลก: พิษณุโลกดอทคอม.

สุมิตรา พงศธร. (2550). *สรุปเรื่องของหลักสูตร*. สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564, จากhttps://www.senate.go.th/document/Ext23317/23317851/Ext23317/23317851_0002.PDF

หรรษา สุขกาล. (2543). *การพัฒนารูปแบบโปรแกรมระหว่างเรียนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิญญา อยู่สุข และ นเรศ ขันธะรี. (2566). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(5): 1951–1963. สืบค้นจาก https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/263080

อ่องจิต เมธยะประภาส. (2557). *E-Teacher*. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2567, จาก https://www.gotoknow.org/posts/589309

อุ่นตา นพคุณ. (2548). *กรอบแนวคิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์. 79, 15-23.

Armstrong, M. (2010). *The principal as technology leader*. Thousand Oaks, CA: Corwin.

Charles, J., & Wargnier, J. (2013). *Effective learning with 70:20:10*. Retrieved from http://www.crossknowledge.net/crossknowledge

Hizam, N., Osman, N. S., & Ibrahim, M. (2021). *Digital skills in the EU labour market*. Retrieved from https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cb9ff359-e2c9-11e6-ad7c-01aa75ed71a1/language-en

Lombardo, M. M., & Eichinger, R. W. (1996). *The career architect development planner*. Minneapolis, MN: Lominger.

White, J. (2015). *Digital literacy skills for FE teachers*. London, UK: SAGE.